

RAINFOREST ALLIANCE

HƯỚNG DẪN T

QUY TRÌNH TRƯNG CẦU Ý KIẾN (FREE, PRIOR AND INFORMED CONSENT, FPIC)

Tài liệu SA-G-SD-45

Phiên bản 1

VN

Bản dịch xuất bản ngày 20 tháng 12 năm 2022

**RAINFOREST
ALLIANCE**

Rainforest Alliance đang tạo ra một thế giới bền vững hơn bằng cách sử dụng các nguồn lực xã hội và thị trường để bảo vệ thiên nhiên, cải thiện cuộc sống cho những người nông dân và các cộng đồng lâm nghiệp.

Tên tài liệu	Ngày phát hành đầu tiên	Ngày hết hạn
Hướng Dẫn T Rainforest Alliance: Quy trình Trưng cầu ý kiến (Quy trình Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, có thông báo trước và được cung cấp thông tin - FPIC)	01/07/2022	Cho đến khi có thông báo mới
Liên kết với		
SA-S-SD-1 Tiêu Chuẩn Nông Nghiệp Bền Vững 2020 của Rainforest Alliance, các Yêu cầu đối với Trang trại SA-S-SD-19V1 Phụ lục Chương 5: Xã hội		
Thay thế		
SA-S-SD-12-V1 Phụ lục 11: Quy trình Trưng cầu ý kiến (FPIC)		

Áp dụng cho
Các trang trại quy mô lớn và được chứng nhận nhóm, các trang trại chứng nhận đơn lẻ

Tài liệu hướng dẫn không bắt buộc. Tài liệu hướng dẫn cung cấp thông tin giúp người đọc hiểu, giải nghĩa và thực hiện các yêu cầu tiêu chuẩn, tuy nhiên, không bắt buộc phải tuân theo hướng dẫn trong tài liệu này.

Thông tin bổ sung

Để biết thêm thông tin về Rainforest Alliance, hãy truy cập www.rainforest-alliance.org, liên hệ info@ra.org hoặc liên hệ với Văn phòng của Rainforest Alliance tại Amsterdam theo địa chỉ De Ruijterkade 6, 1013AA Amsterdam, Hà Lan.

Phần Ghi chú Miễn trừ Trách nhiệm Dịch thuật

Nếu bạn có bất kỳ thắc mắc nào liên quan đến ý nghĩa chính xác của thông tin trong bản dịch này, vui lòng xem bản tiếng Anh chính thức để làm rõ. Mọi sai lệch hoặc khác biệt về mặt ý nghĩa trong bản dịch này đều không có giá trị ràng buộc và không có giá trị đối với mục đích thanh tra đánh giá hoặc cấp chứng nhận.

Nghiêm cấm mọi hành vi sử dụng nội dung này, bao gồm sao chép, sửa đổi, phân phối hoặc tái bản mà không có sự đồng ý trước bằng văn bản của Rainforest Alliance.

TỔNG QUAN VỀ NHỮNG THAY ĐỔI CHÍNH

Rainforest Alliance đã giản lược và sắp xếp lại các Phụ lục Tiêu chuẩn để người dùng dễ hiểu hơn. Nội dung ràng buộc trong Phụ lục không thay đổi.

Trong hướng dẫn mới này, bạn sẽ tìm thấy đầy đủ nội dung đã có trong Phụ lục trước đó.

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	4
MỤC ĐÍCH	4
PHẠM VI HOẠT ĐỘNG	4
1. ĐỐI TƯỢNG ÁP DỤNG THEO XÁC ĐỊNH CỦA FPIC	5
2. QUYỀN SỬ DỤNG ĐẤT HỢP PHÁP	7
3. PHẠM VI ỨNG DỤNG	8
4. THỰC HIỆN QUY TRÌNH FPIC	9
Bước 1 – XÁC ĐỊNH PHẠM VI	9
Bước 2 – LẬP KẾ HOẠCH, NGHIÊN CỨU & ĐÁNH GIÁ	10
Bước 3 – THAM VẤN	10
Bước 4 – ĐÀM PHÁN	10
Bước 5 – THỎA THUẬN	10
Bước 6 – THỰC HIỆN	10
TÀI LIỆU THAM KHẢO	11

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

FPIC: Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, được thông báo trước và được cung cấp thông tin (Free, Prior and Informed Consent)

HCVs: Giá trị Bảo tồn Cao (High Conservation Values)

NGOs: Tổ chức Phi chính phủ (Non-governmental Organization)

MỤC ĐÍCH

Phụ Lục Rainforest Alliance này được soạn thảo nhằm cung cấp cho Đơn vị Sở hữu Chứng nhận thông tin chi tiết bổ sung về cách đạt được và duy trì sự tuân thủ đối với các yêu cầu ở chủ đề “5.8 Cộng Đồng” trong Tiêu Chuẩn Nông nghiệp Bền vững của Rainforest Alliance.

PHẠM VI HOẠT ĐỘNG

Yêu cầu 5.8.1 trong Tiêu chuẩn 2020 của Rainforest Alliance yêu cầu ban quản lý Trang trại tôn trọng các quyền hợp pháp và tập quán của cộng đồng địa phương và dân tộc bản địa. Các hoạt động làm giảm quyền sử dụng đất hoặc tài nguyên hoặc lợi ích tập thể của cộng đồng địa phương và dân tộc bản địa, bao gồm các khu vực có Giá trị Bảo tồn Cao (High Conservation Value, HCV) 5 và 6, chỉ được thực hiện sau khi nhận được sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, có thông báo trước và được cung cấp thông tin (Free, Prior and Informed Consent - FPIC) theo quy trình đặt ra dưới đây, trong đó nêu rõ:

- a) Các trường hợp yêu cầu thực hiện quy trình FPIC
- b) Các bước yêu cầu trong quy trình FPIC trong trường hợp cần thiết. Quy trình FPIC bao gồm:
 - Bồi thường theo thương lượng đối với việc mất quyền sử dụng
 - Tài liệu quy trình bao gồm các bản đồ chỉ ra vị trí, ranh giới và mục đích sử dụng đất và tài nguyên khác theo quy hoạch mà cộng đồng có quyền pháp lý, quyền theo tập quán hoặc quyền sử dụng.

1. ĐỐI TƯỢNG ÁP DỤNG THEO XÁC ĐỊNH CỦA FPIC

Tất cả các Dân tộc đều có quyền tự quyết. Đó là một nguyên tắc cơ bản trong luật pháp quốc tế, được thể hiện trong Hiến chương của Liên Hợp Quốc và Công ước Quốc tế về các Quyền Dân sự và Chính trị và Công ước Quốc tế về các Quyền Kinh tế, Xã hội và Văn hóa. Quyền về đất đai, lãnh thổ và tài nguyên thiên nhiên của Dân tộc Bản địa được bao gồm trong quyền tự quyết của toàn dân.

Sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, được thông báo trước và được cung cấp thông tin (FPIC) liên quan đến bất kỳ thay đổi nào đối với các quyền sử dụng này là một phần của quyền tự quyết. FPIC là quyền cụ thể liên quan đến các Dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương, và quyền này được công nhận trong Tuyên ngôn của Liên Hợp Quốc về Quyền của Người bản địa (UNDRIP). Quyền này cho phép họ đồng thuận hay không đồng thuận một dự án mà có thể ảnh hưởng đến họ hoặc lãnh thổ của họ. Thậm chí sau khi họ đã đồng thuận, họ có thể rút lại sự đồng thuận vào bất cứ giai đoạn nào. Ngoài ra, FPIC cho phép họ đàm phán các điều kiện mà theo đó dự án sẽ được thiết kế, thực hiện, theo dõi và đánh giá.

Khuôn khổ quy phạm của FPIC bao gồm một loạt các công cụ pháp lý quốc tế, trong đó có Tuyên Ngôn của Liên Hợp Quốc về Quyền của Dân tộc bản địa (UNDRIP), Công ước của Tổ chức Lao động Quốc tế 169 (International Labour Organization Convention 169, ILO 169) và Công ước về Đa dạng Sinh học (Convention on Biological Diversity, CBD) trong số nhiều luật khác cũng như luật quốc gia.

FPIC không chỉ là kết quả của một quy trình để có được sự đồng thuận cho một dự án cụ thể, chính FPIC cũng là một quy trình mà theo đó, Dân tộc bản địa có thể thảo luận và đưa ra quyết định tập thể và độc lập. Họ thực thi quyền này trong môi trường mà họ không cảm thấy bị đe dọa và có đủ thời gian để thảo luận bằng ngôn ngữ của họ và theo cách phù hợp về mặt văn hóa về các vấn đề ảnh hưởng đến quyền, đất đai, tài nguyên thiên nhiên, lãnh thổ, sinh kế, kiến thức, kết cấu xã hội, truyền thống, hệ thống quản trị/điều hành nhà nước, và văn hóa hoặc di sản (hữu hình và vô hình).

Điều quan trọng cần nhấn mạnh là quy trình FPIC không đảm bảo rằng kết quả sẽ là đạt được sự đồng thuận. Kết quả của quy trình FPIC có thể là bất cứ kết quả nào sau đây:

- sự đồng thuận của cộng đồng Dân tộc bản địa về hoạt động được đề xuất.
- sự đồng thuận sau khi đàm phán và thay đổi các điều kiện mà theo đó dự án sẽ được lập kế hoạch, thực hiện, theo dõi và đánh giá.
- Rút lại sự đồng thuận.

Yêu cầu 5.8.1 đưa ra các điều khoản cụ thể cho các đơn vị sở hữu chứng nhận để tiến hành quy trình FPIC với các Dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương trong trường hợp quyền sử dụng tài nguyên thiên nhiên hoặc đất đai của các cộng đồng này sẽ bị giảm do các hoạt động được đề xuất của trang trại. Rainforest Alliance áp dụng định nghĩa về FPIC như sau:

Người dân bản địa và các cộng đồng địa phương khác có quyền đưa ra các lựa chọn dựa trên nguyên tắc tự nguyện và được cung cấp thông tin về việc sử dụng hoặc phát triển vùng đất và tài nguyên của họ. FPIC được triển khai thông qua một quy trình có sự tham gia của tất cả các nhóm chịu ảnh hưởng trước khi hoàn thành hoặc thực hiện bất kỳ kế hoạch phát triển nào. Quy trình FPIC đảm bảo rằng các cộng đồng không bị ép buộc hoặc đe dọa; quyết định được đưa ra thông qua các tổ chức hoặc người đại diện do chính cộng đồng lựa chọn; có sự đồng thuận của cộng đồng và cộng đồng tự nguyện đồng thuận trước khi ủy quyền hoặc bắt đầu thực hiện bất kỳ hoạt động nào; cộng đồng phải có được đầy đủ thông tin về phạm vi hoạt động của bất kỳ chương trình phát triển được đề xuất nào và các tác động mà chương trình đó có thể mang lại đối với đất đai, sinh kế và môi trường của họ; và cuối cùng là phải tôn trọng lựa chọn đồng thuận hoặc không đồng thuận chính thức của họ.

Tất cả các yếu tố trong FPIC được liên kết với nhau và không nên coi các yếu tố này là thành phần tách biệt. Ba yếu tố đầu tiên (tự nguyện, có thông báo trước và được cung cấp thông tin) đặt ra các điều kiện để thảo luận, trao đổi về sự đồng thuận như là một quy trình ra quyết định. Điều này có nghĩa là để quy trình ra quyết định tập thể được xem là một kết quả hợp lệ/có hiệu lực, thì sự đồng thuận đó cần phải:

- đạt được trước khi thực hiện bất cứ dự án, kế hoạch hoặc hành động nào (trước đó)
- được quyết định độc lập (tự nguyện),

- dựa vào thông tin chính xác, kịp thời và đầy đủ được cung cấp theo cách phù hợp về mặt văn hóa (được thông báo trước).

Các định nghĩa về các thuật ngữ dưới đây dựa vào sự hiểu biết chung về quy trình trưng cầu ý kiến/đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, có thông báo trước và được cung cấp thông tin (FPIC) đã được Diễn đàn Thường trực Liên Hợp Quốc về các Vấn đề bản địa (United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues, UNPFII) phê chuẩn tại Phiên họp thứ Tư năm 2005, và từ Hướng dẫn về Quy trình Trưng cầu ý kiến của Chương Trình UNREDD.

Tự Nguyện

Tự nguyện đề cập đến sự đồng thuận được đưa ra một cách tự nguyện, không bị ép buộc, đe dọa hoặc thao túng. Tự nguyện cũng đề cập đến quá trình tìm kiếm sự đồng thuận do cộng đồng tự định hướng mà không bị cản trở vì bị bên ngoài ép buộc, đặt ra các kỳ vọng hoặc thời hạn. Cụ thể hơn là:

- Những người giữ quyền/những người hưởng quyền lợi (Rights-holders) xác định quy trình, thời hạn và cơ cấu ra quyết định.
- Thông tin được cung cấp minh bạch và khách quan theo yêu cầu của những người giữ quyền.
- Quy trình này không bị ép buộc, thiên vị, không bị tác động bởi các điều kiện, hối lộ hoặc phần thưởng.
- Địa điểm, thời gian, ngôn ngữ và hình thức diễn ra các cuộc họp và đưa ra các quyết định do những người giữ quyền quyết định.
- Tất cả các thành viên cộng đồng được tự do tham gia bất kể giới tính, độ tuổi hoặc địa vị.

Có thông báo trước

Có thông báo trước có nghĩa là tìm kiếm sự đồng thuận đầy đủ trước khi cho phép hoặc bắt đầu các hoạt động, ở các giai đoạn đầu của kế hoạch phát triển hoặc đầu tư và không chỉ thông báo khi cần sự chấp thuận của cộng đồng. Cần lưu ý rằng:

- Có thông báo trước ngụ ý có đủ thời gian để hiểu, tiếp cận và phân tích thông tin về hoạt động được đề xuất. Thời gian cần thiết sẽ tùy thuộc vào các quy trình ra quyết định của những người giữ quyền.
- Phải cung cấp thông tin trước khi có thể bắt đầu các hoạt động, vào lúc bắt đầu hoặc khởi xướng một hoạt động, quy trình hoặc giai đoạn thực hiện, bao gồm khái niệm hóa, thiết kế, đề xuất, thông tin, thực thi và đánh giá sau
- Phải tôn trọng thời hạn ra quyết định do những người giữ quyền (rights-holders) đặt ra vì thời hạn này phản ánh thời gian cần thiết để hiểu, phân tích và đánh giá các hoạt động đang cân nhắc theo tập quán của họ.

Được Cung Cấp Thông Tin

Được cung cấp thông tin chủ yếu đề cập đến tính chất tham gia và loại thông tin cần được cung cấp trước khi tìm kiếm sự đồng thuận và cũng là một phần của quy trình tìm kiếm sự đồng thuận đang diễn ra. Thông tin cần phải:

- Dễ tiếp cận, rõ ràng, nhất quán, chính xác và minh bạch
- Được cung cấp bằng phương ngữ và theo cách thức phù hợp về mặt văn hóa (bao gồm đài phát thanh, phương tiện truyền thông truyền thống/địa phương, video, đồ họa, tài liệu, ảnh, thuyết trình bằng miệng hoặc phương tiện truyền thông mới)
- Mục tiêu, bao gồm cả tiềm năng tích cực và tiêu cực của các hoạt động được đề xuất và hậu quả của việc đồng thuận hoặc không đồng thuận
- Đầy đủ, bao gồm đánh giá sơ bộ tác động có thể có về mặt kinh tế, xã hội, văn hóa và môi trường, trong đó có cả rủi ro tiềm ẩn và lợi ích tiềm năng
- Đầy đủ, bao gồm cả tính chất, quy mô, tốc độ, thời gian, tính thuận nghịch (reversibility) và phạm vi hoạt động của bất cứ dự án được đề xuất nào, mục đích của dự án và vị trí khu vực sẽ bị ảnh hưởng

- Do nhân viên phù hợp về mặt văn hóa cung cấp, tại các địa điểm phù hợp về văn hóa và bao gồm việc nâng cao năng lực của các giảng viên bản địa hoặc địa phương
- Được cung cấp với đủ thời gian để có thể hiểu và xác minh
- Dễ tiếp cận với các cộng đồng nông thôn xa xôi nhất, bao gồm thanh thiếu niên, phụ nữ, người già và người khuyết tật – những đối tượng đôi khi bị bỏ qua.
- Được cung cấp liên tục và thường xuyên trong suốt quy trình FPIC với mục tiêu tăng cường các quy trình truyền thông và ra quyết định tại địa phương.

Sự Đồng Thuận

Sự đồng thuận đề cập đến quyết định tập thể của những người giữ quyền/ những người hưởng quyền lợi (Rights-holders) và đạt được thông qua các quy trình ra quyết định theo tập quán của các Dân tộc bản địa hoặc cộng đồng chịu ảnh hưởng. Phải tìm kiếm sự đồng thuận, đưa ra quyết định đồng thuận hoặc không đồng thuận theo động lực chính trị-hành chính riêng chính thức hay không chính thức của mỗi cộng đồng. Dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương chắc hẳn có thể tham gia thông qua các đại diện do họ tự do lựa chọn, đồng thời đảm bảo thanh thiếu niên, phụ nữ, người già và người khuyết tật có thể tham gia nhiều nhất có thể. Cụ thể, đồng thuận là:

- Quyết định tự nguyện được đưa ra có thể là “Đồng ý”, “Không đồng ý” hoặc “Đồng ý có điều kiện”, bao gồm lựa chọn cân nhắc lại xem các hoạt động được đề xuất có cần thay đổi không hoặc có thông tin mới liên quan đến các hoạt động được đề xuất hay không
- Quyết định tập thể (ví dụ thông qua đồng thuận hoặc đa số) do các dân tộc bị ảnh hưởng đưa ra phù hợp với tập quán và truyền thống của họ
- Thể hiện các quyền (đối với quyền tự quyết, đất đai, tài nguyên và lãnh thổ, văn hóa)
- Được đưa ra hoặc từ chối theo các giai đoạn, qua các khoảng thời gian cụ thể trong các giai đoạn hoặc thời kỳ riêng biệt của các hoạt động dự án. Đây không phải là quy trình một lần

2. QUYỀN SỬ DỤNG ĐẤT HỢP PHÁP

Yêu cầu 5.8.2 nêu rằng:

Nhà sản xuất có quyền sử dụng đất hợp pháp và chính đáng. Theo yêu cầu, quyền này được chứng minh bằng quyền sở hữu, quyền cho thuê hoặc các tài liệu pháp lý khác hoặc bằng tài liệu về các quyền sử dụng truyền thống hoặc theo thông lệ.

Trong trường hợp các dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương, cư dân địa phương hiện tại hoặc trước đây, hoặc các bên liên quan khác tranh chấp hợp lệ quyền sử dụng đất – bao gồm liên quan đến việc chiếm đoạt trong quá khứ, bị ép buộc từ bỏ hoặc hành động bất hợp pháp – quyền hợp pháp có thể được chứng minh nếu quy trình giải quyết và khắc phục xung đột được lập thành văn bản, được triển khai và chấp nhận bởi các bên bị ảnh hưởng, bao gồm cả các cơ quan có liên quan trong trường hợp hành động bất hợp pháp xảy ra trong quá khứ.

Yêu cầu này luôn áp dụng cho tất cả các Đơn vị sở hữu chứng nhận và đảm bảo rằng người sử dụng đất được chứng nhận trồng các loại cây trồng trên mảnh đất mà họ có quyền sử dụng hợp pháp hoặc có được mảnh đất đó một cách thích hợp để sử dụng cho việc sản xuất nông nghiệp. Điều này là để đảm bảo rằng việc sản xuất mặt hàng được chứng nhận không thực hiện trên mảnh phần đất mà có xung đột đất đai với người dân bản địa và cộng đồng địa phương đang giữ quyền sở hữu.

Đối với các trang trại quy mô lớn và trang trại được chứng nhận đơn lẻ, yêu cầu 5.8.2 còn quy định thêm rằng:

Nếu tranh chấp liên quan đến dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương, trang trại quy mô lớn và trang trại được chứng nhận đơn lẻ tuân theo quy trình FPIC phù hợp với Phụ lục FPIC của Rainforest Alliance này để có được giải pháp và xử lý xung đột cần thiết.

3. PHẠM VI ỨNG DỤNG

Các dự án hoặc hoạt động yêu cầu áp dụng quy trình FPIC

Yêu cầu áp dụng FPIC nếu bất cứ hoạt động nào sau đây được đề xuất và có thể có tác động xấu đến quyền, đất, tài nguyên, lãnh thổ, sinh kế hoặc an ninh lương thực của dân tộc bản địa hoặc cộng đồng địa phương. FPIC được yêu cầu áp dụng nếu dự án hoặc hoạt động đó:

1. sẽ chuyển đổi đất phi nông nghiệp thành đất trồng trọt/sản xuất nông nghiệp.
2. sẽ chuyển đổi đất trồng trọt của nông hộ quy mô nhỏ chủ yếu được dùng làm sinh kế hoặc tiêu thụ tại địa phương thành đất trồng các loại cây trồng phục vụ mục đích thương mại và tiêu thụ bên ngoài khu vực địa phương.
3. sẽ chuyển đổi đất chăn thả truyền thống thành các mục đích sử dụng đất nông nghiệp khác dẫn đến loại trừ hoặc giảm bớt các hoạt động chăn thả trước đây.
4. Sẽ tăng việc hút nước/khai thác nước tại một địa điểm và đến mức độ có thể làm giảm đáng kể nguồn nước sẵn có cho mục đích sinh hoạt của những người sử dụng khác ở gần hoặc ở hạ lưu.
5. sẽ loại bỏ hoặc làm giảm khả năng tiếp cận của người dân hoặc cộng đồng địa phương tới các hệ sinh thái tự nhiên hoặc các khu vực khác hiện đang được sử dụng để săn bắt, đánh cá hoặc khai thác thực vật hoặc các bộ phận của thực vật để làm thực phẩm, chất xơ, nhiên liệu, thuốc men hoặc các sản phẩm khác.
6. diễn ra trên hoặc gần các khu vực được người dân địa phương sử dụng cho các hoạt động văn hóa hoặc tôn giáo truyền thống hoặc được phân loại là khu vực có Giá trị bảo tồn cao (HCV) theo định nghĩa sau đây:
HCV 5: Các địa điểm và tài nguyên cơ bản nhằm đáp ứng các nhu cầu cơ bản thiết yếu của cộng đồng địa phương hoặc các dân tộc bản địa (về sinh kế, sức khỏe, dinh dưỡng, nước, v.v.), được xác định thông qua sự gắn kết với các cộng đồng này hoặc các dân tộc bản địa.

HCV 6: Các địa điểm, tài nguyên, môi trường sống và cảnh quan có ý nghĩa về mặt văn hóa, khảo cổ hoặc lịch sử quốc gia hoặc toàn cầu và/hoặc có tầm quan trọng về mặt văn hóa, sinh thái, kinh tế hoặc tôn giáo/thiêng liêng đối với văn hóa truyền thống của cộng đồng địa phương hoặc người dân bản địa, được xác định thông qua sự gắn kết với các cộng đồng địa phương hoặc người dân bản địa.

Đối với tất cả các hoạt động, việc lập kế hoạch bắt đầu bất kỳ dự án hoặc hoạt động nào mà yêu cầu áp dụng quy trình FPIC (như đã nêu rõ trên đây) sẽ áp dụng Bước 1 của Mục 4 (“Tiến hành FPIC” – xem dưới đây). Dựa theo kết quả của Bước 1:

1. Nếu các dự án hoặc hoạt động được đề xuất không làm giảm quyền của dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương, bên nộp đơn sẽ được coi là **tuân thủ** yêu cầu 5.8.1.
2. Nếu dự án hoặc hoạt động được đề xuất làm giảm quyền sử dụng đất hoặc tài nguyên hoặc lợi ích tập thể của dân tộc bản địa hoặc cộng đồng địa phương (bao gồm HCV 5 hoặc 6), bên nộp đơn **chỉ được coi là tuân thủ nếu** đã thực hiện các bước 2-6 của Mục 4 (tiến hành FPIC).

Những hoạt động không cần áp dụng quy trình FPIC

Các hoạt động được chứng nhận có chứng nhận của Rainforest Alliance có hiệu lực tính đến ngày 1 tháng 6 năm 2020 và **không** dự kiến bắt đầu bất cứ dự án hoặc hoạt động nào mà quy trình FPIC được yêu cầu áp dụng (như đã xác định trong từng mục trên đây), hoặc mở rộng phạm vi hoạt động sau ngày 1 tháng 6 năm 2020, được coi là tuân thủ yêu cầu 5.8.1 do đã tuân thủ tiêu chí cốt lõi 4.20 của Tiêu chuẩn Nông nghiệp Bền vững 2017 của Rainforest Alliance.

Yêu cầu 5.8.1 **không áp dụng** đối với các Hoạt động mới xin chứng nhận từ ngày 1 tháng 6 năm 2020 trở về sau, và không có kế hoạch bắt đầu bất cứ dự án hoặc hoạt động nào mà quy trình FPIC được yêu cầu áp dụng (như đã xác định trong từng mục trên đây).

4. THỰC HIỆN QUY TRÌNH FPIC

Quy trình Trưng cầu ý kiến/Quy trình Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, có thông báo trước và được cung cấp thông tin (Free Prior and Informed Consent - FPIC) cần tuân theo sáu bước được tóm tắt dưới đây. Để biết thêm thông tin chi tiết về cách tiến hành các quy trình FPIC, có thể tham khảo tài liệu hướng dẫn kỹ thuật được trích dẫn tại mục Tài liệu tham khảo.

HÌNH 1: CÁC BƯỚC CỦA QUY TRÌNH TRƯNG CẦU Ý KIẾN

BƯỚC 1 – XÁC ĐỊNH PHẠM VI

- a) Xác định các dân tộc bản địa và cộng đồng địa phương mà có quyền lợi tiềm ẩn đối với đất đai hoặc tài nguyên mà trang trại đề xuất phát triển, phân bổ, sử dụng, hoặc những người mà có thể bị tác động/ảnh hưởng bởi hoạt động, dự án hoặc việc mở rộng đã đề xuất.
- b) Xác định bất cứ quyền lợi, yêu cầu hoặc mối quan tâm nào của các cộng đồng này đối với đất hoặc tài nguyên (ví dụ như: quyền lợi về nước, quyền tiếp cận nguồn nước hoặc quyền săn bắt hay khai thác sản phẩm lâm nghiệp) ở ngay tại hoặc liền kề với (các) địa điểm hoặc khu vực diễn ra hoạt động, dự án hoặc hoạt động mở rộng đã đề xuất.
- c) Xác định bất kỳ địa điểm, nguồn tài nguyên, môi trường sống và cảnh quan nào có ý nghĩa về mặt văn hóa, khảo cổ hoặc lịch sử quốc gia hoặc toàn cầu và/hoặc có tầm quan trọng về mặt văn hóa, sinh thái, kinh tế hoặc tôn giáo/thiêng liêng đối với văn hóa truyền thống của cộng đồng địa phương hoặc người dân bản địa mà có thể bị ảnh hưởng bởi hoạt động, dự án hoặc hoạt động mở rộng đã đề xuất. Các địa điểm này nên được xác định thông qua việc tham gia, gắn kết với các cộng đồng địa phương hoặc người dân bản địa.
- d) Xác định xem liệu hoạt động, dự án hoặc hoạt động mở rộng đã đề xuất có thể làm giảm các quyền lợi, yêu cầu hoặc lợi ích được xác định trong Bước 1-b và c hay không. Các trường hợp này bao gồm nhưng không nhất thiết giới hạn ở các trường hợp sau đây:
 - i. Đất hiện đang được cộng đồng hoặc các thành viên của cộng đồng sử dụng cho các hoạt động sinh kế chính sẽ không còn sẵn có để cho những người này thực hiện các hoạt động này. Ví dụ, nếu các mảnh đất trang trại của nông hộ quy mô nhỏ chủ yếu trồng các loại cây trồng phục vụ sinh kế trong gia đình hoặc tiêu dùng tại địa phương được đề xuất chuyển đổi sang nông nghiệp trồng trọt, hoặc nếu các khu đất chăn thả gia súc truyền thống được rào quanh và không được cung cấp cho những người chăn nuôi cũ sử dụng nữa.
 - ii. Các cộng đồng hoặc thành viên cộng đồng sẽ không được tiếp cận hoặc sẽ giảm quyền tiếp cận các tài nguyên thiên nhiên dùng cho mục đích tiêu thụ tại địa phương hoặc sinh kế. Ví dụ, nếu:
 - Việc tiếp cận các dòng suối hoặc các vùng nước khác để lấy nước uống, giặt giũ hoặc cho gia súc uống nước của cộng đồng sẽ bị loại bỏ hoặc giảm bớt
 - Việc tiếp cận các khu vực săn bắt hoặc đánh cá truyền thống sẽ bị loại bỏ hoặc giảm bớt
 - Quyền tiếp cận hoặc quyền khai thác thực vật hoặc các bộ phận của thực vật như là củi, cây thuốc hoặc trái cây bị loại bỏ hoặc giảm bớt
 - Việc phân bổ tài nguyên theo luật định hoặc theo tập quán, chẳng hạn như quyền lấy nước từ các con sông địa phương sẽ thay đổi theo hướng làm giảm việc phân bổ hoặc sử dụng các tài nguyên này của cộng đồng
 - iii. Các cộng đồng hoặc thành viên của một cộng đồng sẽ dừng việc tiếp cận hoặc giảm quyền tiếp cận các địa điểm có ý nghĩa quan trọng về mặt tín ngưỡng/thiêng liêng hoặc văn hóa. Chẳng hạn như, nếu họ không thể tiếp cận các địa điểm tổ chức các nghi lễ truyền thống.

BƯỚC 2 – LẬP KẾ HOẠCH, NGHIÊN CỨU & ĐÁNH GIÁ

- a) Tiến hành lập bản đồ sử dụng đất và tài nguyên thiên nhiên có sự tham gia của mọi người
- b) Đánh giá các tác động tiềm ẩn (tích cực và tiêu cực) của dự án.
- c) Thu hút sự tham gia của các bên độc lập để hỗ trợ quy trình lập bản đồ và đánh giá. Các cộng đồng có quyền chọn một bên độc lập có thể hỗ trợ họ trong quy trình FPIC. Các bên độc lập này có thể bao gồm các tổ chức phi chính phủ tại địa phương. Các bên độc lập cũng nên tham gia vào quy trình FPIC để đóng vai trò là đơn vị xác minh khách quan về việc tuân thủ các bước và thỏa thuận của quy trình FPIC.
- d) Xác định lại và sửa đổi dự án, nếu cần, để giải quyết các tác động tiềm tàng liên quan đến quyền của cộng đồng địa phương và dân tộc bản địa.

BƯỚC 3 – THAM VẤN

- a) Cung cấp cho đại diện cộng đồng mô tả về các hoạt động, lợi ích và tác động của dự án, được trình bày theo cách dễ tiếp cận và phù hợp với trình độ học vấn của đại diện cộng đồng và phù hợp với bối cảnh văn hóa.
- b) Dành thời gian để cho cộng đồng tham khảo ý kiến nội bộ về khả năng chấp nhận dự án đã đề xuất.
- c) Tham vấn cộng đồng để xác định liệu họ có nhất trí với dự án không (Dừng/Triều khai (Stop/Go)), và với những điều kiện gì.
- d) Xác định lại và chỉnh sửa dự án (nếu cần thiết) nhằm giải quyết những mối lo ngại mà cộng đồng nêu ra trong quá trình tham vấn.

BƯỚC 4 – ĐÀM PHÁN

- a) Nếu cộng đồng tán thành dự án, thì đàm phán các điều khoản trong bản thỏa thuận để triển khai, bao gồm các điều khoản như tiếp tục tiếp cận các khu đất và nguồn tài nguyên bị ảnh hưởng, đền bù hợp lý và công bằng cho sự mất mát/tổn thất liên quan đến việc được sử dụng đất đai và tài nguyên, xứng đáng với sự mất mát đó, và/hoặc sự chia sẻ các lợi ích dự án một cách hợp lý, công bằng.
- b) Tạo điều kiện thuận lợi cho việc tiếp cận tư vấn pháp lý cho cộng đồng nhằm hỗ trợ họ trong quá trình đàm phán nếu cần. Nên tạo điều kiện để cộng đồng tiếp cận tư vấn pháp lý và tiếp cận các bên độc lập trong suốt quy trình FPIC, nhưng đặc biệt là trong giai đoạn đàm phán.

Lập kế hoạch giám sát và giải quyết xung đột có sự tham gia của mọi người, trong đó bao gồm một cơ chế được thống nhất cho cộng đồng và các thành viên trong cộng đồng để có thể khiếu nại và những khiếu nại này được xem xét và giải quyết một cách hợp lý.

BƯỚC 5 – THỎA THUẬN

- a) Khi kết thúc quá trình tham vấn và đàm phán, cần thống nhất rõ ràng với các đại diện của cộng đồng xem liệu họ có chấp nhận hoạt động, dự án hoặc việc mở rộng đã được đề xuất hay không (Quyết định Dừng/Tiếp tục triển khai (Stop/Go decision)) và các điều kiện cần phải đáp ứng khi đạt được sự nhất trí/thỏa thuận của họ.
- b) Hoàn thiện bản thỏa thuận, bao gồm tất cả các điều kiện đã thống nhất và bảo đảm sự chứng thực từ bất kỳ các bên liên quan nào – chẳng hạn như chính quyền địa phương (nếu cần).

BƯỚC 6 – THỰC HIỆN

- a) Thực hiện thỏa thuận, bao gồm các hình thức bồi thường, chia sẻ lợi ích và/hoặc tiếp tục tiếp cận hoặc các điều kiện khác như đã thỏa thuận (nếu có).
- b) Thực hiện kế hoạch giám sát và giải quyết xung đột có sự tham gia của mọi người.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Hội Đồng Quản Lý Rừng. (2012). *Hướng dẫn của FSC về việc quyền thực hiện quy trình trung cầu ý kiến (FPIC) (phiên bản 1)*. Đăng tải tại: <https://ic.fsc.org/download.fsc-fpic-guidelines-version-1.a-1243.pdf>
- Tổ Chức Lương Thực và Nông Nghiệp Liên Hiệp Quốc. (2016). *Trung Cầu Ý Kiến, quyền của dân tộc bản địa và thông lệ tốt dành cho các cộng đồng địa phương - Hướng Dẫn dành cho các Học viên Dự án/những người Thực hiện Dự án*. Đăng tải tại: <http://www.fao.org/3/I6190E/i6190e.pdf>
- Tổ Chức Lương Thực và Nông Nghiệp Liên Hiệp Quốc. (2014). *Tôn trọng sự đồng thuận có trung cầu ý kiến: hướng dẫn thực tế cho chính phủ, các công ty, các tổ chức phi chính phủ, cộng đồng địa phương và dân tộc bản địa liên quan đến việc thu hồi đất*. Đăng tải tại: <http://www.fao.org/3/a-i3496e.pdf>
- Sáng Kiến Khung Trách Nhiệm. (2019). *Sáng Kiến Khung Trách Nhiệm (phiên bản 1.0)*. Đăng tải tại: <https://accountability-framework.org>